

נמלה של נייר

..הפלישה מן המאדים החלה... * תסביך האנושיות

* איית-אללה חומייני וצאצאיו שולטים בחלל-החיצון *

המילחמה האחרונה בגלקסיה * מבוך המבוכות

פתיה

המחר הנועז

לפני קרוב לשנתיים הקדיש מדור זה שני גיליונות מיוחדים, שעסקו בראשית תהליך ספרי המדע הבידיוני, בתירגום לעברית (העולם הזה, 2129, 2130).

תחת הכותרת, "מפות חדשות של הש"אול" הביא המדור היבט כללי של נושא ספרותי זה, בהנחה כי מייטבה של הקלסיקה הספרותית בסיגנון זה תראה אור בי תירגום לעברית. בין הספרים שסוקרו באותם גיליונות, היו עיר מאת קליפורד סימאק, מיפגשים מחסוג השלישי של סטיוון שפילברג, המוסד השמימי, מוסד וקירות והמוסד האחר, שלושתם מאת אייוק אסימוב, וספרים נוספים פרי עטו של מחבר שופע זה.

במהלך הזמן הפך נושא ספרות המדע

הג' וולס הצעיר שער אנאטומיה

הבידיוני ללהיט תחרותי בין הוצאות הספרים הגדולות בארץ. אחרי מסדה ועם עו"ב, ששתיהן הקימו סדרות קבועות למדע בידיוני, הצטרפו ספרית פוטליס וכתר למירוק, וגם זמורה ביתן מודן החליטה לנסות כוחה בו'אנר זה, שהוכיח את יציבותו בקרב צרכני הספרים שבארץ.

כך יוצא הקורא העברי נשכר מתחרות זו, בין המוילים הישראליים.

מימד נוסף, שמן הראוי להזכירו כאן, הוא שיש היבטים חברתיים פוליטיים לשיגשוגה של תעשיית ספרי המדע הבדיוני, היבטים המתמקדים בעיקר בנושאים לנטישת האלומיות, וחיפוש אחר מכנים משותפים קוסמופוליטיים. אם חיידיק ספי'רי המדע הבידיוני אחז את ארצות-הברית

החל מסופה של מלחמת קוריאה, הרי שיש לקשר את שיגשוג תעשיית תירגומי ספרות המדע הבידיוני בישראל, לעוד תופעה שבאה בעיקבות מלחמת יום-הכיפורים.

עד מלחמת יום-הכיפורים היה הקורא הישראלי אדיש לחלוטין לסוג זה של ספרות, ויותר מזה, מוילים שניסו להשקיע ממונם בסוג זה של ספרות פשוטו רגל או שאיבדו את ממונם.

כמאמר כותרת אחד מספרי המדע הי' בידיוני של אלדוס האבסלי, הרי שתהי' לך מעודד זה מעיד על "מחר חדש ונר"עז" של התהליך התרבותי בישראל.

קלסיקה

הנביא

בשנת 1897 פירסם הרברט ג'ורג' וולס, סופר, היסטוריון, איש-מדע, מחנך ומדינאי, את סיפורו המהמם ביותר מלחמת העולמות, "ספר שזכה עד כה לעשרות הדפסות ותירגומים. לתיסכוח מדהים בידי אורסון ולס, שהדהים את ארצות-הברית כולה, להפקה קולנועית, ולאחר-נה לגירסה מוסיקאלית.

עוד בטרם הומצא המטוס הראשון, תי' אר וולס את פלישתם של בני המאדים לכדור-הארץ, כיבושו, המאבק על חייו ור הניצחון.

מלחמת העולמות הוא מן הספרים הי' בודדים שראו אור בעבר, בתירגום לעברית בשנות ה-30, ודומה כי אחד מי' משפטי הסיום של ספר זה מעיד על כיי' וונה של ספרות זו, ומן הראוי לצטטו כאן:

"אין לשער עד כמה התרחב חוג הכרתו של בן האדם אחרי התגלותם של בני המאדים. עד ירדתם של הנלילים שררה דעה כללית, כי בכל מרחבי החלל העו"ר למו אין חיים היוז בכוכב לכתנו הפעוט. אולם עכשיו כבר התרחב חוג מבטנו. אם בני המאדים יכלו לעבור אל הכוכב נוונה, אזי אין יסוד לחשוב, כי יבצר מבני אדם לעשות כדבר הזה. וכאשר לא תצלח הי' ארמיה עוד לישוב, מה שיתרחש בהכרח במונן מן הזמנים, הודות להתקדמותה הי' אימית של השמש – או אפשר, כי הוט החיים, שראשית פרויתו היתה על הארץ, ימשך וימשך ברשתו את כוכבי הלכת דברים בני משפחתו. האם נחל ניצחון?"

ובתים אלה נכתבו ופורסמו כשמונים שנה בטרם דרכה כף רגלו של האסטרו"נאוט הראשון על אבקת אדמתו של הירח, ובנוסף זה חבוי ההרכב של מטרות ז'אנר הספרות הזה, העוסק במדע בידיוני.

אין ספק שטוב עשתה הוצאת כת"ר ש' מצאה לנכון לפרסם תירגום חדש של מלחמת העולמות, כנידבך למדף הקלסיקה של ספרות המדע הבידיוני. אך יחד עם זאת, תירגומו הראשוני של ישראל פישמן רגיש יותר לטעמי העברית מאשר תירגומו החדשני של אביטל עינבר, עמוס מילים וערכים השווים לי' מילים אנגליות שהומצאו שנים רבות אחי'

רי שולס פירסם לראשונה את מלחמת העולמות. אין שיקלול זה פוגם בכוחו הי' ראשוני של סיפור מדהים זה של וולס.

כתבי-עת

פנטסיה 2000

לפני כשנה החל להופיע ירחון עברי המוקדש רובו ככולו לספרות המדע הי' בידיוני. פנטסיה 2000, המשלים בימים אלה את התריסר הראשון, החל דרכו בי' איכות גבוהה, עבר שקיעה זמנית, מבחי' נת מיבחר החומר שפירסם, ואחר התי' עלה מעט, תוך שעורכי הצליחו לייצב את המסג' באופן מניח את הדעת.

"נענו במסלול רחב ונזה כביב כדור-הארץ, שלושים אלף מייל מאחורי הי' ירח... במילים אלה מתחיל סיפורו של סטפן טול, תחת הכותרת ה'זובה' עם קשר בזובה, סיפור המגיע לניסוחים כמו: "הדובה הגדולה הקשישה נראתה עצי' בת. היא היתה גבוהה וכחשה. שפתיה נמתחו על מלתעותיה כאילו ככא... קרוב לקצה זנבה הארוך נמצא קשר גדול, כבוך ומטריד..." צוותו של סטפן טול יר' צא למשימה מסוכנת, ושם למרחבים הי' קרובים, אשר בהם: "מחויץ לחללית הי' סיפו אלפי המכניות הקטנות להתרוצץ. כל אשניו כבר חזרו..."

מדור קבוע בפנטסיה 2000 הוא מדורו של אייוק אסימוב, מבכירי סיפורת זו, המוקדש בגיליון זה לנושא: אסטרונו'גיה – להדום.

ריי ראסל, עוסק בממד חדש ומתפתח של ז'אנר סיפורתי זה, שאלה שמנסחים עורכי הירחון: "כאשר אדם מדמיין ש' הוא אל, או לפחות אישיות היסטורית חשובה, נכנים זאת רפאי הנפש, תסביך גדולות. אולם, כאשר אל מאמין שהוא אדם – תלש, קטן ופן-חלוף, המינוח המיקצועי למחלתו הוא – תסביך אנ' שיות'. כיצד יש למפל בהפרעה נפשית זאת?" ותשובה מצוייה בסיפורו של ראסל תסביך אנושיות. תשובה שלסיכום, נרשמת במילים: "מציע, עם כל הכבוד ובכל הצער, לסגן את הניכר כחמרי מרפא. הנה כל תקווה. אלי אלי, למה שכתבתי? סוף דיווח."

מדור דיווחי, בכתביעת זה, הוא המדור מיבוקים קוסמיים המביא דיווחים מעולם סיפורת המדע הבידיוני, ושולי מימצאים מתוך עולם המדע.

מדור מרתק בפנטסיה 2000 זה המדור מד'ב ישראלי המביא מסיפוריהם של מחברי מדע בידיוני ישראליים, רובם צעירי מח ובראשית דרכם, ובחלקם, בעלי יכו' לת ביטוי, העשויה לעורר את קינאתם של סופרים מתלבטים וחסרי-יכושרון הי' צומחים בשדה הסיפורת העברית. יחיעם פרץ, שתיארו מסה קריטית מתפרסם בי' חוברת זו, הוא בעל יכולת תיאור וביטוי מעולים, דמיון וידע נרחב, המודע לכל מעלות ומגרות, סיגנון כתיבה זה.

ג'ורג' זברובסקי הוא מחברי הי' מד'ב הנוודעים במיזרח-אירופה, ובסיפורו מילים, מילים... הוא מתפרע במעין פנטי' סיה מטורפת, שבמרכזה עולם המילים הי' מדוברות, ההפוכות עצמים מוחשיים. זכ'

רובסקי קנה לו את פירסומו העולמי בי' סאגה מד'בית בת 500 עמוד, המספרת את קורות חייה של מישפחה באחת ממוש' בות-החלל. הפרק מתוך הספר החיים הי' מיסתוריים של הצמחים מאת טומקינס/כיר, הוא דוגמה של מכשלה, המפילה לעיתים את עורכי פנטסיה 2000, מאחר, שהספר פורסם כבר לפני יותר משנה בתרגום לעברית, ואין בו עניין לקורא מאוזני.

ליסיכום: כתביעת מעל לרמת כתיבי' העת בישראל, אשר מצליח לגרות את הי' דמיון, בנושא קסום זה.

תמליץ

על-אדם

ת'מדור זה, יביא אחת לשבועיים, את המלצות, נמר של נייר" לספרים שזה עתה ראו-אור. את הכותרת הציע המשורר דוד אבידן, בשיחה, שבמה' לכה קבע, שבלתי-ניתן להביא בעי' תון ישראלי רשימת, רבי-מכר' אמ' תית, וכי הרשימה המתפרסמת באחד הצהרונים, אינה ייצגית. השבוע מוק' דש תת-מדור זה, לנושא ספרי מדע בידיוני:

- אדון האור, מאת רוג'ר זיי-לאני, מתאר התרחשות על אחת מה' פלנטות המיושבות, ומן רב אחרי ש' כדור-הארץ חדל להתקיים. הספר שי' זכה בפרס הוגו הנובל של המדע הי' בידיוני, ראה אור בהוצאת עם-עובד
- פרופסור שמעון יפתח נשיא האגודה הישראלית למדעי הגרעין ו' מבכירי מדעי הגרעין בישראל, מציג בסיפורו החדש הטכנולוגיה הגרעינית בעולם ובישראל עיבו של השפעת טכנולוגיה זו על העולם, במהלך 50 השנים הבאות, ובוזן את השאלה, אם אפשרי שיתוף-פעולה לפיתוח גרעיני במידבר סיני. הספר ראה אור בהוצאת מטדה
- הקורא הישראלי גילה את עלילות הרבו המכושפת של אולריק סנדה
- הקורא הישראלי גילה את קבוצת חוב השאול, בימים אלה, ראה אור, ההמשך, פרי עטו של מייקל גורקובק תחת הכותרת אביסער, אשר כקודמו מרחיב את תחומי הי' מד'ב עד לגבולות מטפיסיים. גם ספר זה ראה אור בהוצאת עם עובד
- אלכסנדר כוהן ומקס הרצברג שניהם פרופסורים, כוהן חוקר מחלות נגיפיות, והרצברג מלמד ביולוגיה מו' לקולריה ומיקרוסקופיה אלקטרונית. שניהם חברו לספר מפליא, תחת הכו' תרת בחללית לעולם הנגיפים, שבו הם מתארים, מיווג של סיפור בידיוני עם הסבר מדעי רציני. הספר ראה אור בהוצאת מטדה
- Homo Superior הוא גזע ההופך את כולנו למיולוגים, ומבטל את עולמנו וערכי' נו. תיאודור סטרג'ן, מתאר בסיפי' דו ע'אדם ארבעה יצורי אנוש שנו'רו רז פגומים בערכינו, ויחד עם זאת הינם בעלי יכולות נדירות ולא טבי' עיות, הבוראים ביחד איש חדש, בעל הווייה נפשית ורוחנית אחת, למעין יצור גשטאלט. גם ספר זה ראה אור בסידרת המדע הבידיוני של עם עו'

● ●